

Tria epoko – numero 10 – Oktobro 2020

★ KIAL MI ESTAS ESPERANTISTO?

★ Ĝ1 - LIBERA MONO

★ DUOLINGO - 2

LA FOTOGRAFIO – 3
Richard Avedon

BULTENO DE VALENCIA ESPERANTO-GRUPO

VALENCIA ESPERANTO-GRUPO
Av. Peris y Valero, 96, 3-a etaĝo, pordo 5
46006 VALENCIA
Tel. 655 315 457

LUM-RADIO
Avda. Castilla, 25 1-a, 1-a
46380 CHESTE (Valencia)

Redaktoro kaj kompostisto: Eduardo Alonso Navarro

Revizio: Elías Hernández Capdevila kaj Iván García

Rimarkoj pri la bulteno kaj kunlaboroj: valencialuno3@gmail.com

NOTO: Pri la enhavo de la artikoloj respondecas la aŭtoroj mem.

ANTAŬAJ NUMEROJ

Vi povas elŝuti niajn antaŭajn numerojn ĉe nia retejo

https://valencia.esperanto.es/ttt/publicacions/

ENHAVO

01 KOVRILO: Marilyn Monroe
de Richard Avedon (1957)

04 SALUTON!
de Eduardo Alonso

05 LA FOTOGRAFIO – 3
de Eduardo Alonso

08 FOTISTO DE LA MONATO – 3 - Richard Avedon
de Eduardo Alonso

11 ANGULO DE LA ESPERANTISTA ŜAK-LUDANTO
de Elías Hernández Capdevila

15 KVARANTENO - 6
de Dennis Keefe

20 ESPERANTISTA BIBLIOTEKO
de Elías Hernández Capdevila

22 Ğ1 - LIBERA MONO
de Yves Bachimont

25 KIAL MI ESTAS ESPERANTISTO?
de Elías Hernández Capdevila

27 DUOLINGO-2 - LA LINGVAJ EKZERCOJ: 7 KATEGORIOJ
de Dennis Keefe

34 LA ESTONTECO
Kiam, kie, kio okazos?, de Elías Hernández Capdevila

Foto: Liza Minelli, de Richard Avedon

SALUTON!
de Eduardo Alonso

Karaj geamikoj:

En ĉi tiu numero vi povas trovi la trian parton de la kurso pri **La Fotografio**, en kiu ni parolas pri la objektivoj kaj iliaj akcesoraĵoj. Kiel **Fotisto de la monato** ni prezentas **Richard Avedon**.

Sekvas nia kutima sekcio **Angulo de la esperantista ŝak-ludanto** kaj la sesa parto de **Kvaranteno**. Poste Elías daŭre prezentas sian **Esperantistan bibliotekon**, kaj sekve ni havas parton de la resumo de Yves Bachimont pri **Ĝ1 - libera mono**.

Kaj ĉi-monate ni inaŭguras novan sekcion nomatan **Kial mi estas esperantisto?** en kiu ni esperas, ke vi kunlaboros rakontante al ni kiel, kiam kaj kial vi esperantistiĝis.

Poste ni havas la duan artikolon de Dennis pri **Duolingo**, en kiu li parolas pri la diversaj specoj de ekzercoj, kiujn ni povas trovi en tiu programo.

Fine en **La Estonteco** ni parolas pri niaj aktivaĵoj PER, PRI, POR kaj PRO Esperanto dum la restaĵo de la jaro 2020.

Afablajn salutojn

Eduardo Alonso

LA FOTOGRAFIO - 3

de Eduardo Alonso

4. La objektivoj

Se via fotilo estas spegula fotilo, aŭ sen-spegula, vi povas ligi diversajn objektivojn al ĝi.

La ĉefaj du kvalitoj de objektivoj estas fokusa longo kaj heleco. **Fokusa longo** estas la distanco inter la ekstera objektiva lenso kaj la fokusa ebeno (filmo aŭ sensilo). La **heleco** de objektivo rilatas al la kvanto de lumo, kiun ĝi enlasas, tio estas, kiom multe la diafragmo kapablas malfermi.

La objektivoj povas esti de diversaj fokusaj longoj:

Grandangula: De 18 ĝis 35 mm Kun angulo de vidado supera al tiu de la homa okulo (pli ol 60º). Objektoj aperas pli malproksimaj aŭ pli malgrandaj, kaj estas multe da kampa profundo. Ili estas tre helaj kaj kaŭzas distordojn en la perspektivo. Ili estas kutime uzataj en internoj kaj en pejzaĝoj.

Normala: De 40 ĝis 55 mm La angulo de vidado estas simila al tiu de la okulo (45º). Objektoj aperas normala grandeco.

Teleobjektivo: De 70 mm antaŭen. Ili havas pli malaltan angulon de vidado ol la okulo. (malpli ol 28º). Objektoj aperas pli proksime aŭ

pligrandigitaj kaj estas malmulte da kampa profundo. Ili estas malhelaj kaj ekzistas risko de movitaj fotoj. Ili estas kutime uzataj por detaloj de malproksimaj objektoj.

Specialaj objektivoj:

La **zomlenso** estas lenso kies fokusa distanco estas ŝanĝebla, do ĝi povas anstataŭigi plurajn lensojn, tiel pli komforte uzi. Ĝia plej granda malavantaĝo estas, ke ĝi havas malpli da heleco ol fiksaj fokusaj lensoj. Ili estas kutime korpigitaj per kompaktaj fotiloj.

La **fiŝokulo** estas lenso kun vida angulo pli granda ol 150º. La distordo estas tre granda kaj la foto akirita kutime estas cirkla.

La **makro-objektivo** estas uzata por tre malgrandaj objektoj, ĉar ĝi permesas fokusadon je tre mallongaj distancoj. Ĝi havas malmulte da kampa profundo.

Alia pli malmultekosta maniero fari ĉi tion estas kun akcesoraĵoj nomataj **etendaĵaj tuboj** kaj **proksimumaj lensoj**, kvankam la profundo de kampo estas multe pli malgranda ol kun makro-objektivo.

Aliaj akcesoraĵoj:

Konvertilo, obligilo aŭ duobligilo permesas obligi la fokusan longon de objektivoj, kutime laŭ faktoroj de 1,5, 2 aŭ 3, kvankam ĝi reduktas la helecon.

La plej uzataj filtriloj nuntempe estas:

- La **Cirkla Polarizilo (CPL)** uzita por forigi metalajn kaj akvajn reflektojn. Ĝi ankaŭ plibonigas nubajn aŭ nebulajn ĉielojn.

- La **Neŭtra Denseco (ND)**, kiu reduktas la lumon al duono, kvarono aŭ okono. Tre utila por pafi je malrapidaj rapidoj en situacioj de alta lumo kiel akvofaloj aŭ fontanoj.

Alia akcesoraĵo uzita kun objektivoj, precipe grandangulaj objektivoj, estas la **sunombrelo** de la objektivo, kiu malebligas eniri parazitan lumon kiam pafas al loko proksime al lumfonto.

Eduardo Alonso

(daŭros)

FOTISTO DE LA MONATO - 3

Richard Avedon , de Eduardo Alonso

Sharon Tate, de Richard Avedon (1966)

Richard Avedon (1923 - 2004) usonano, estis unu el la plej gravaj fotistoj de la 20a jarcento. Li komencis sian karieron kiel fotisto, laborante por la komerca ŝiparo en 1942, prenante identigajn fotojn de ŝipanoj, ĉirkaŭ mil portretoj.

Li laboris por revuoj kiel Harper's Bazaar, Vogue USA, Life kaj The New Yorker, fotante iujn el la plej gravaj momentoj kaj roluloj de la jarcento.

En Parizo li evoluigis novan, elegantan kaj klasikan stilon; sed kun movado kaj ŝiko neniam antaŭe viditaj, kombinante stratan fotadon kun moda fotado. Fotografio kiu komunikis kaj kortuŝis kvankam esti por komerca intereso.

Aldone al siaj modaj momentfotoj, li fotis la Movadon de Civitanaj Rajtoj en la suda Usono (1963).

En la malfruaj 1960-aj jaroj kaj fruaj 1970-aj jaroj, Avedon faris raportojn pri militestroj kaj viktimoj en la Vjetnama milito kaj kontraŭmilitaj manifestacioj en Usono por la ĵurnalo New York Times.

Liaj portretoj de famuloj kaj nekonatoj pozantaj kontraŭ blanka fono, sukcesis kapti neatenditajn trajtojn de vizaĝoj de gravuloj de la grandeco de Truman

Capote, Henry Miller, Humphrey Bogart, Andy Warhol, George Bush aŭ Marilyn Monroe, inter multaj aliaj, kun ŝajna simpleco kaj forta psikologia karaktero,

Per tre simpla sed efika tekniko li sukcesis, en multaj kazoj, ke la portretita perdis streĉon, la emocian malvenkon de la kontraŭo fotitan, per longaj kaj lacigaj sesioj ĝis kvar horoj. Tiel nuda kaj sendefenda, la portretita persono povis montri sian plej sinceran personecon. Kaj estas, ke ĉirkaŭ kvar horoj paroli povus igi multajn homojn malaltigi la gardadon.

En 1979 li komencis unu el siaj plej gravaj laboroj. Komisiita de la Amon Carter Museum en Fort Worth, Teksaso, Avedon pasigis kvin jarojn travojaĝante la okcidentan Usonon dokumentante anonimajn homojn. En ĉi tiu verko, titolita En la usona okcidento, li prezentas nin al kamparanoj, ministoj, senhejmuloj, prostituitinoj, dommastrinoj, kaptitoj, rodeovakeroj aŭ malgrandaj oficejaj laboristoj, ktp. en grandformataj fotoj faritaj dum taglumo, ekstere kaj kiel ĉiam, sur blanka fono. Estas nenio en ili pri la usona revo aŭ pri la promesita lando. Ili estas portretoj de individuoj, kiujn la fotilo de Avedon observis kaj arte levis per sobra komponaĵo, tiel atingante konsiderindan esprimpovon.

Antaŭ la fino de la projekto, Avedon travojaĝis entute 189 urbojn en 17 ŝtatoj; li fotis 752 homojn uzante ĉirkaŭ 17.000 filmajn platojn. El ĉi tiu kolekto, li elektis 123 portretojn, kiuj konsistigus la serion In the american west 1979 - 1984.

En 1990 li dokumentis la falon de la Berlina muro. Kaj en 1991 li ricevis la internacian premion de la fondaĵo Hasselblad.

Anonco pri engaĝiĝo de John F. Kennedy kaj Jackie, de Richard Avedon

Barack Obama, de Richard Avedon

Krom la granda formato uzita por liaj modaj fotoj aŭ portretoj, li disvolvis verkon paralele, uzante la universalan paŝon, kiu reflektas liajn plej personajn spertojn, kiel vojaĝoj aŭ familiaj memoroj.

Io tre profunda subas la tutan verkon de Avedon, ĝi estas sincera zorgo, sed kelkfoje elegante obsedanta. Tempo, maljuneco kaj ĝiaj streĉiĝoj montriĝas la fundamenta motivo en la verko de Avedon. Ni vidas en lia arto, kiel li parolas rekte al ni pri la tempopaso kaj ĝia influo al la homo, kaj kompreneble pri la vojo al morto. Estas tiuj malkontestualigitaj portretoj, kiuj aperas antaŭ la fotilo sen ŝminko, lacigitaj aŭ malĝojaj, same kiel ili estis en tiu tempo, kiuj klare indikas ĉi tiun zorgon. La fino de lia libro Portretoj (1976), ekzemple, kulminas terure sed majstre per serio de sep fotoj de lia patro iom post iom maljuniĝanta ĝis li ŝajnas esti kunfandita en la lumon ĉirkaŭ li.

En 2004 Avedon realigis projekton komisiitan de la revuo The New Yorker, kiu estis titolita "Pri demokratio", kaj ĝi temigis la elektan procezon de 2004 en Usono; Temis pri portretoj de kandidatoj, delegitoj de landaj kongresoj, inter aliaj implikitaj en la temo.

Eduardo Alonso

ANGULO DE LA ESPERANTISTA ŜAK-LUDANTO

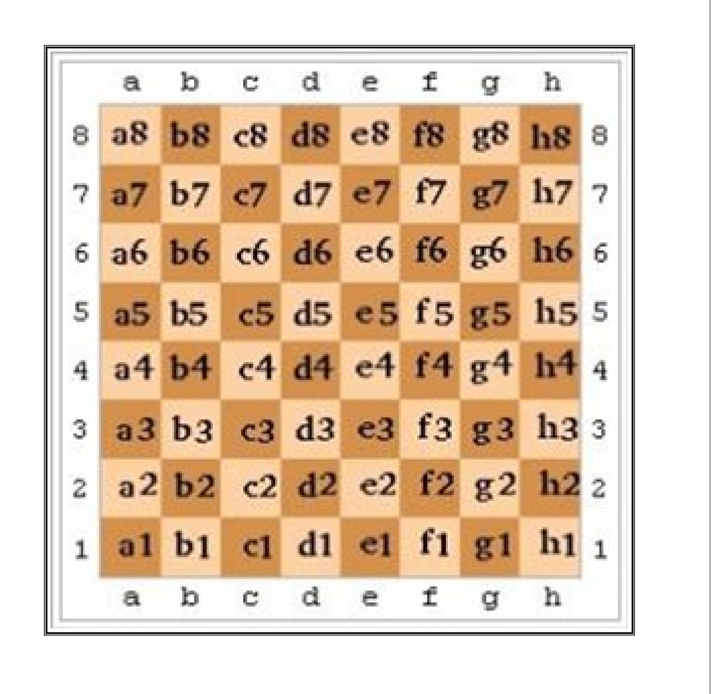
de Elías Hernández Capdevila

Kaj jen la ĉiu-monata artikolo pri kvar facilaj ŝak-matoj, atingitaj per nur unu movo de blanka peco. Tiu ŝak-mato povus esti atingita per iu ajn peco, do, per **damo**, **turo**, **kuriero**, **ĉevalo** aŭ **peono**. Kompreneble, mi montras ankaŭ la solvon ĉe ĉiu ŝak-mato. Bonvolu provi ne rigardi la solvon ĝis post paro da minutetoj.

Por faciligi al vi tiun taskon, mi ripetas necesan klarigon, pri la ĉefaj menciindaj ideoj pri tiu mirinda sporto-scienco:

La ŝak-tabulo aspektas tiel, kun pecoj (maldekstre) kaj sen ili:

Jen la diversaj pecoj. La pecoj moviĝas kaj samtempe ekkaptas tiel:

- **reĝo**: po unu ĉelo ĉiu-foje, en libervola direkto (vertikale, horizontale aŭ diagonale).
- **turo**: laŭlonge de vicoj kaj kolumnoj (ĉe ŝak-lukto ĉiu kolono nomiĝas kolumno). Komence estas du turoj sur la ŝak-tabulo por ĉiu ludanto.

- **kuriero**: laŭlonge de la diagonaloj. Komence estas du kurieroj sur la ŝak-tabulo por ĉiu ludanto. Angle BISHOP, france FOU kaj hispane ALFIL, ĝi veturas tra la tabulo kvazaŭ dancante.
- **damo**: laŭlonge de vicoj, kolumnoj kaj diagonaloj. Oni povas diri ke tiu peco kapablas agi kiel turo kaj kiel kuriero, samtempe. Sed atentu: la damo ne povas agi kiel la ĉevalo do, ne forgesu ĉi-tiun ne-kapablon.
- **ĉevalo**: per saltoj laŭ la litero L (du ĉeloj rekten kaj unu flanken, aŭ unu ĉelo rekten kaj du flanken). Ĝi povas transalti kaj siajn proprajn pecojn kaj la pecojn de la alia ludanto. Ĝi estas eble la plej ŝatata peco kiu staras sur la tabulo, ĉar oni povas duoblo-ataki aliajn kontraŭajn pecojn pli facile ol per kuriero, turo, damo, peono aŭ eĉ la reĝo. Komence estas du ĉevaloj sur la ŝak-tabulo por ĉiu ludanto. Angle KNIGHT, france CAVALIER kaj hispane CABALLO, ĝi estas unu el la plej malpezaj pecoj.

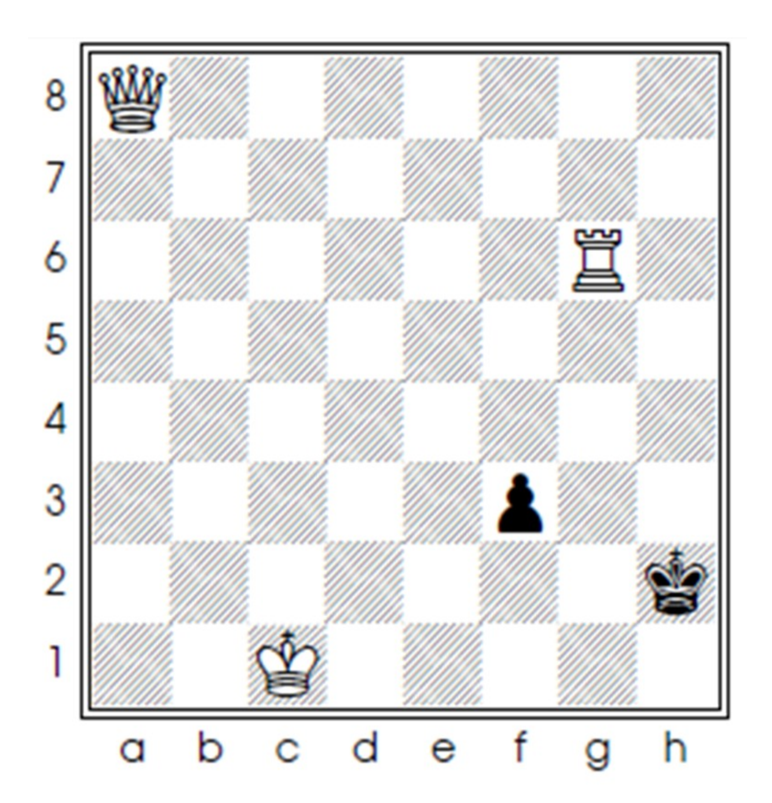
- **peono**: je unu ĉelo antaŭen, neniam malantaŭen, se tiu ĉi ĉelo estas vaka aŭ malplena (se la peono estas ankoraŭ en la baza pozicio, ĝi povas transmoviĝi je du ĉeloj antaŭen, se ambaŭ ĉeloj estas vakaj aŭ malplenaj). Plie ĝi povas preni aŭ ekkapti pecon de la alia ludanto, kiu estas sur diagonale najbara ĉelo staranta antaŭ la peono. Komence estas ok peonoj sur la ŝak-tabulo por ĉiu ludanto.

La ŜAK-LUDO estas rigardata kaj konsiderata de la UNESKO kiel SCIENCO kaj SPORTO, samtempe, kaj tiu Institucio rekomendas vigle ties uzadon kaj diskonigon per mez-lernejoj en la tuta mondo.

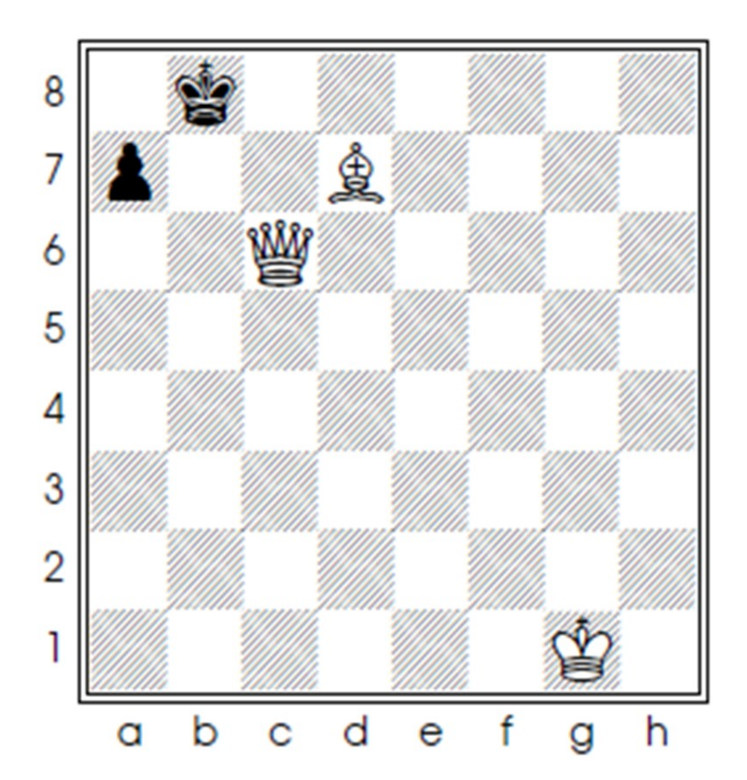
Kaj jen niaj kvar ĉi-monataj ŝak-matoj (rememoru: oni povas atingi ĉiun ŝakmaton per nur unu movo de blanka peco).

Kvankam eble vi ne konvinkiĝos, ludi ŝak-ludon, aŭ almenaŭ provi solvi malgrandajn problemetojn, kiel tiujn kiujn mi montras al vi, estas eksterordinara ekzerco por via menso kaj por via kapablo koncentriĝi:

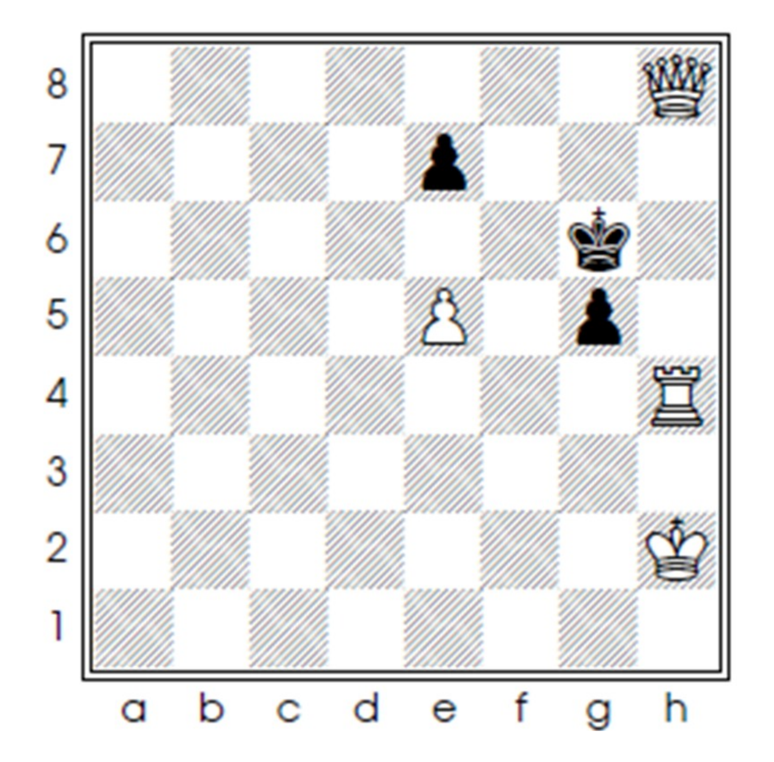
Havu kuraĝon, kaj provu solvi la kvar problemetojn!

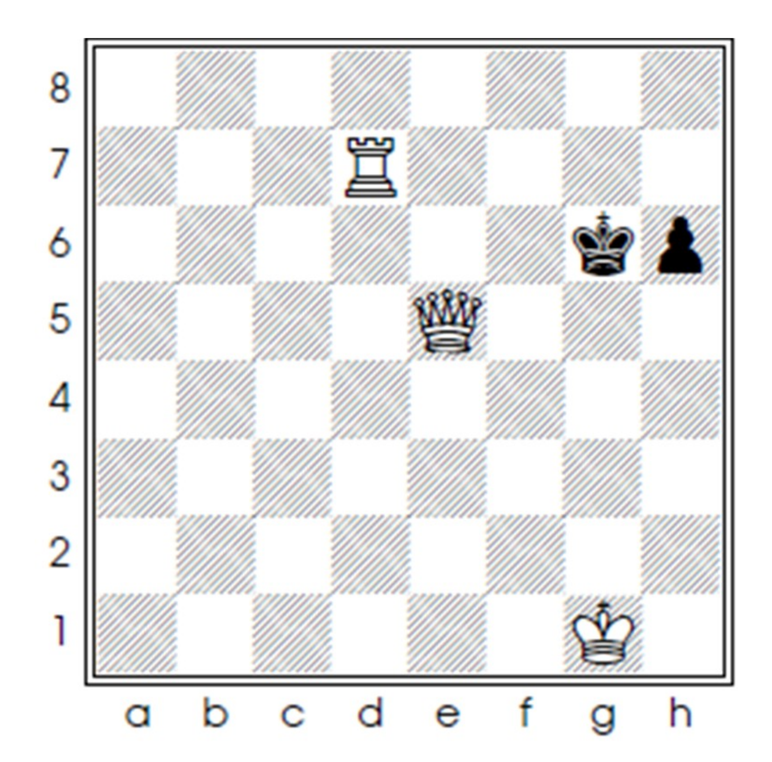
SOLVO: irigu la malpezan blankan damon ĝis h*8*. La kolerema nigra reĝo ne povas forfuĝi ĉar ne estas alia libera ĉelo. Tiu ŝakmato nomiĝas ŜAK-MATO DE LA ŜTUPARO

SOLVO: movu la malpezan blankan damon de *c6* ĝis *c8*. Nun la malkontenta nigra reĝo havas nenian fuĝeblan ĉelon tra kiu ĝi povus forpuŝi la atakon de la ridema damo

SOLVO: ĉi-tie, la kompatinda nigra reĝo havas nenian alian ĉelon al kiu transiri, krom al *f7* aŭ *f5*. Do, oni nur bezonas alian blankan pecon kiu povus ataki tiun malfeliĉan reĝon, kaj oni trovas... la saman blankan gajan damon, kiu transirante ĝis *h7* ŝak-matos la malgajan nigran monarĥon. Dio savu la reĝon!!

SOLVO: movu la blankan turon ĝis *g7.* La malfeliĉa nigra reĝo ne povas ekkapti tiun turon, nek forkuri ĝis sekura loko, nek meti alian propran pecon inter li kaj la turo, nur morti pro atako de tiu feliĉega blanka turo...

Elías Hernández Capdevila

KVARANTENO - 6

de Dennis Keefe

Kvaranteno, Tago 36

Studis la Epokon de Oro, tio estas, proksimume, la 16a kaj laŝ 17a jarcentoj en Hispanio. Kial? Ĉar mi volas lerni pli pri la jaroj en kiuj verkiĝis Don Kiĥoto. Mia instruado de la Kiĥoto-Kurso ne estas tiel bona nun, sed kiam mi rekomencos la kurson post tri jaroj, ĝi estos pli bona.

Mi pensas ankaŭ pri la invito de Duncan Charters al Esperanto-Plaĝo por instrui kurson pri Kiĥoto. Fakte mi jam parolis pri tio kun li antaŭ preskaŭ 2 jaroj, kaj li ŝatis la ideon. Li scias dekoble pli ol mi pri tiu epoko de la hispana literaturo.

En la babilrondo hodiaŭ, Elías montris kaj prikomentis 20 librojn pri ŝakludo. Fascinaj libroj. Mi, kio estis tre interesa koincido, parolis pri libro de Stefan Zweig, en kiu estas ŝakludo! La libro estas originale en la germana kaj nomiĝas SCHACHNOVELLE. Ĝi estas trafa por ni parte, ĉar ĝi priskribas negativajn efikojn de izoleco, kio rilatas nian nuntempan, longdaŭran endomigadon. Ĉeestis ankaŭ Ĵaŭ, Pepe, Eduardo, kaj Fernando.

Kvaranteno, Tago 38

Mi bonŝance trovis, aŭskultante diversajn sonbendojn de la ĉina lingvo, du ideojn eble aplikeblajn al la instruado de Esperanto. Tio surprizis min ĉar

kiam mi estis en Ĉinio ankaŭ iom da jaroj preskaŭ ne ekzistis tre bonaj lernomaterialoj.

Unu ideo de la ĉinaj lecionoj konsistas el mallongaj dialogoj. Mil el ili! Mil! Videblas, ke la aŭtoro de tiuj paroladetoj bone komprenas, ke lingvo estas multe pli ol gramatiko kaj vortstoko. La koherigilo de la ekzercoj estas kurso-enhavo kiu baziĝas sur funkcioj (la komunikativa celo de la frazo).

Ekzemplo:

A: Kioma horo estas?

B: Ne zorgu, la buso malfruiĝas.

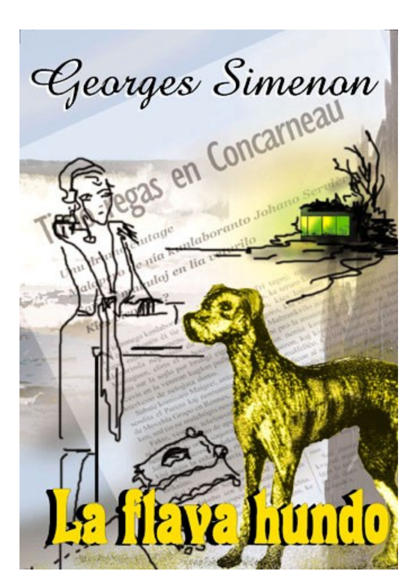
(Gramatika respondo estus: Estas la deka kaj duono, ekzemple - sed kunparolanto B scias, ke la celo de la demando de A estas averti pri risko mistrafi la buson, ne informiĝi pri tempo).

La babilrondo komenciĝis kun legaĵo de Eduardo, iu mikro-rakonto, aŭ mikronovelo verkita de Liven Dek pri nuklea katastrofo. Poste mi prezentis la enhavon de la aktuala numero de nia revuo La Valencia Luno. Pepe priskribis sian akiradon de koronavirusaj maskoj ĉe apoteko en Cheste. Ankaŭ Fernando kaj Elías ĉeestis la rondon.

Kvarenteno, Tago 39

Uzis preskaŭ la tutan matenon kaj posttagmezon por lerni pri Garcilaso de la Vega kaj pri la influo de italaj kaj klasikaj verkistoj en lia skribmaniero.

Tiun temon mi elektis presenti dum la babilrondo kiun ses Esperantistoj ĉeestis: Eduardo, Fernando, Rosa, Pepe, Dennis kaj Elías. Siaflanke Elías prezentis la belgan aŭtoron George Simenon , kaj liajn librojn. Elías montris sian kolekton da 30 romanoj de Simenon.

Mi legis en altkvalita ĵurnalo hodiaŭ, ke la Oktobro-Festo de la germana urbo Munkeno estos nuligita, kaj krom tio, ke kelkaj sciencistoj pensas, ke la viruso revenos en vintro, kaj ke ĝi povas esti pli detrua (CDC, hodiaŭ, Washington Post). 😣.

Esperanto estas, laŭgramatike, tiu kiu esperas

Kvaranteno, Tago 40

Trovis multe da altkvalitaj kursoj kaj prelegoj pri Garcilaso de la Vega, kaj hispana poezio. Mi estas TRE kontenta. Tiuj kursoj estas LONGAJ kaj donas ŝancon al ni bone kompreni ideojn, profunde lerni.

Estas belege vidi kiel ĉio kaj ĉiuj interrilatas. Memoj de Fejsbuko agas kontraŭe. Mi ĝojas, ke mi forlasis tiun socian reton antaŭ pli ol du jaroj post nur 18-monata uzado. Mankas al mi nun, certe, kelkaj bonaj geamikoj de Fejsbuko, kaj eble mi reiros al FB, sed nur por tiuj kvar aŭ kvin homoj. Finita la obsedo pri ĉu abundo da homoj "amikiĝas" kun mi, aŭ ŝatas miajn komentojn.

La babilrondo havis plurajn bonajn paroladojn hodiaŭ. Eduardo parolis pri la verkisto Isaac Asimov, kaj liaj scienco-fikciaj libroj. Fernando rakontis pri sia interesa vojaĝo al Peruo, kune kun Cuzco, Machu Pichu, Lago Titicaca, ktp. Pepe menciis sian legadon de Valencia Luno. Dennis klarigis la filmeto-faradon de Evildea en Jutubo. Rosa ankaŭ partoprenis.

Komencis prepari Ĉapitron 15 de Don Kiĥoto por vendredo.

Kvaranteno, Tago 41

Komencis mian tagon kiel kutime kun du tasoj da kafo kun lakto kaj io por manĝi, ĉi foje kun tri etaj magdalenoj, ĉar la tri panoj kiujn mi aĉetis antaŭ 10 tagoj tute elĉerpiĝis. Dume mi legis pri Garcilaso de la Vega, rigardante de tempo al tempo la rompiĝantajn ondojn de la maro.

Dum la tagmanĝo-horo mi iris al la supermerkato Consum kaj aĉetis tiom, ke malfacilis al mi revenigi la tuton hejme. Pezis. Manĝis simple: peco da pano, fromaĝo kaj vino, ĉar la ĵus aĉetita pano estis tre freŝa kaj ege bongusta, kaj ĉar mankis al mi tempo. Kutima tagmanĝo: grandega salato kun ĉio kaj glaso da akvo.

En la babilrondo, Rosa legis interesan artikolon verkitan de Marco Botella pri la mistera "kavernulo" de Cheste, kiu parolis Esperanton. Elías starigis demandojn al ni pri diversaj aspektoj de la kvaranteno, kaj Dennis rakontis ŝercon, kiun lia frato sendis al li. Eduardo kaj Pepe ankaŭ ĉeestis.

Aŭskultis ege bonan prelegon pri la libroj Amadís de Gaula, kaj aŭdis parton de la libro "Verwirrung der Gefuele", verkita germane de Stefan Zweig. Finis la tagon malgaje, spektante erojn de la 1961 procezon kontraŭ la hitlerana militkrimulo Adolph Eichmann, (parenteze, la unua, kompleta, publike filmita proceso en la historio -- 115 sesioj, la tuto nun alirebla sur la intereto).

Hodiaŭ vendrede en la Kiĥoto-Kurso je la 5a, Ĉapitro 15.

Ni ankaŭ priparolas partoprenon en la de Toño menciita projekto koncerne voĉlegatan (1-minutan) parton de Kiĥoto (vidu supre).

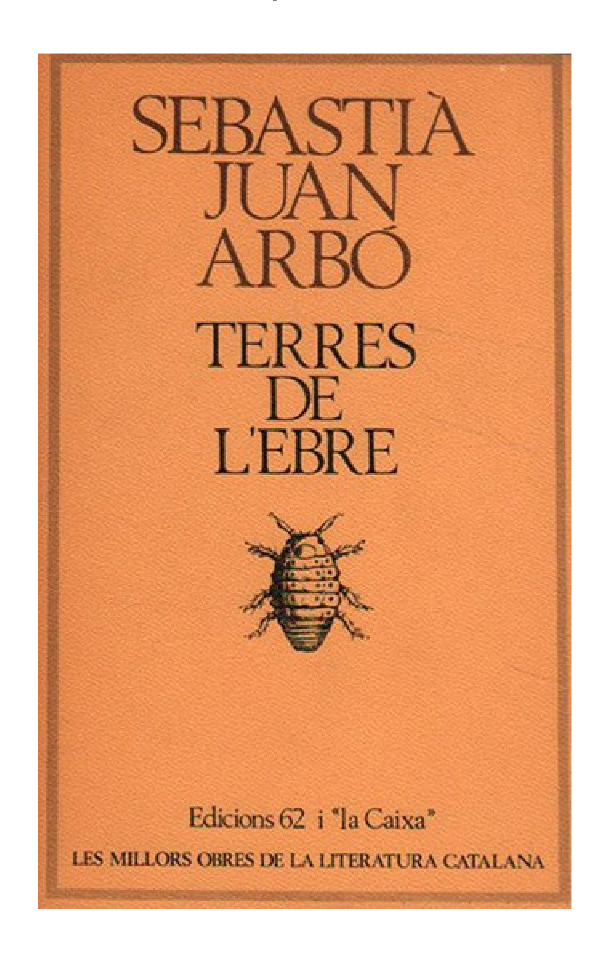
Je la 4a, simplaj ekzercoj en la BENSON-BEK-KURSO.

Kvaranteno, Tago 42

Uzis la tutan matenon kaj posttagmezon por prepari la Kiĥoto-Kurson, ĉapitron 15. La BEK-BENSON Kurso estis jam delonge verkita. Aŭskultis ĉapitron 15 dufoje en la hispana. Relegis la tekston esperante. Poste skribis 20 demandojn por helpi al mi disvolvi la lecionon.

Multe da laboro, sed post tri jaroj kiam la kurso rekomenciĝos, la plejparto de la laboro estos jam farita.

En la babilrondo venis ok Esperantistoj: Eduardo, Iván, Pepe, Fernando, Elías, Fernando Filo, Rosa, kaj Dennis. La kvalito de la zoom-sistemo bone funkciis la tutan tempon.

Elías, kiel hieraŭ, starigis demandojn al ni koncerne kronvirusajn temojn. Fernando, filo, prezentis al ni Peruon. Pepe parolis pri la Nadal-premiita verkisto Sebastià Juan Arbó. Finfine Dennis parolis, satire, pri la kanzono "Veo Veo" de Teresa Rabal.

Ni ankaŭ interparolis pri la legado de mallongaj partoj de la Esperanta versio de Don Kiĥoto por la projekto menciita de Toño supre.

Vespere mi preskaŭ finis la libron de Stefan Zweig "Verwirrung der Gefuele" kaj rigardis francan dokumentaran filmon pri la kapto de la militkrimulo Adolfo Eichmann en Argentino en 1960.

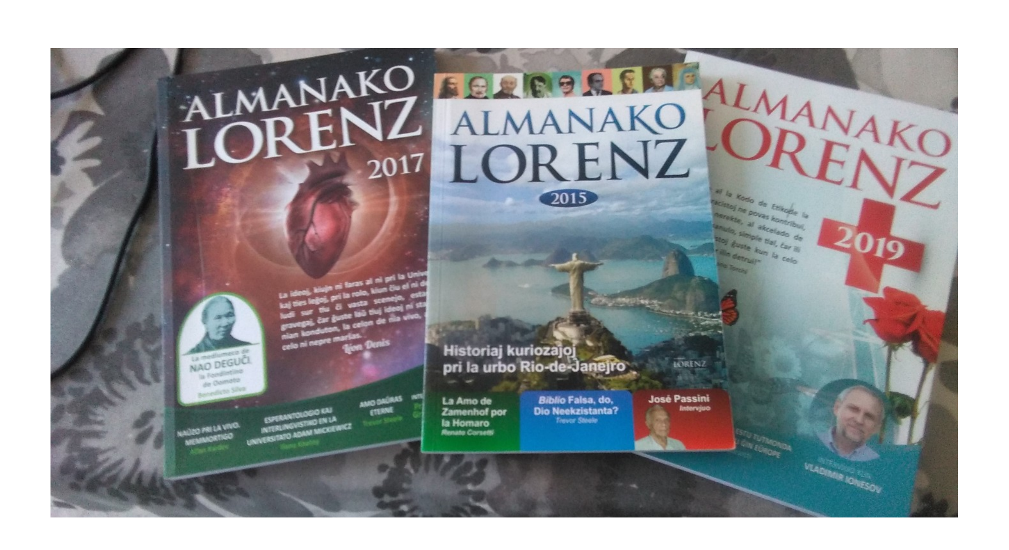
(daŭros)

Dennis Keefe

ESPERANTISTA BIBLIOTEKO

de Elías Hernández Capdevila

Mi daŭrigas mian ĉiu-monatan artikoleton en kiu mi parolos denove pri libroj verkitaj ***PER***, ***POR***, ***PRI*** aŭ ***PRO*** Esperanto, kaj, kompreneble, poseditaj de mi mem. Jes, jes, la temo de ĉi-tiu bultenero estas **miaj Esperanto libroj**, ĉu tradukitaj ĉu verkitaj originale per nia mirinda lingvo. Kaj mi ŝatus daŭrigi aludon al alia flanko de mia Esperanto libraro, kiun mi gardas ĉe mi kiel plej ŝatinda trezorego. Fakte mi kolektas librojn -ĉu en papera versio, ĉu en pdf-a versio- ekde antaŭ multe da tempo, jam pli ol dek jaroj. Kaj mi povas konfesi ke ĉi-tiu tasko estas tre agrabla laboro, legante kaj relegante ilin ĉiu-jare.

De ĉi-tie mi ankaŭ kuraĝigas aliajn geesperantistojn montri siajn Esperanto librarojn, revuojn, bultenojn, ktp. Vi nur devus kontakti nian ĉef-redaktoron, Eduardo, kaj sendi al li malgrandan tekstaĵon pri via Esperanto libraro, kune kun fotaĵo. Mi pensas ke mi certas kiam mi supozas ke vi, karaj gelegantoj, eble sen esceptoj, posedas ĉe vi kelkajn librojn en Esperanto, kiujn eble vi akiris antaŭ kelkaj jaroj, pri kiuj vi ne plu pensas kaj kompreneble ne estas legataj de vi dum multe da tempo. Tiu malgranda kolekto povus esti montrita al ni ĉiuj per ĉi tiu bultenero. Nur vi devas kontakti nian ĉef-redaktoron, kiel mi jam anoncis antaŭe. Kuraĝon, kaj faru tion!.

Kaj jen mia tria kolekto da libroj. Tiu kolekto temas pri verkoj pri Spiritismo. Mi komencis kolektante ilin kiam la brazila eldonejo LORENZ donacis al mi kelkajn el siaj almanakoj, kaj relative malgrandan libron titolitan LA ĈIELO KAJ LA INFERO. De tiu momento, mi ricevas ĉiu-jare, tute senpage, la lastan verkon eldonitan de tiu eldonejo. Mi nun montras al vi erojn de tiu kolekto, ĉar mi jam atingis kolekti amason da ili ...:

- ***LA ĈIELO KAJ LA INFERO***: la unua verko pri tiu temo kiun mi posedis. Ĝi venis donacita rekte de la eldonejo, kaj poste ili sendis aliajn ... Ĝi montras spiritisman version de la katolikaj ***infero*** kaj ***ĉielo***
- ***LA SENDITOJ***: ĝi priskribas la ĉiu-tagan vivon de la spiritoj, post la morto, eĉ rakontante pri iliaj sentoj kaj deziroj ...
- ***LA VIVO EN LA NEVIDATA MONDO***: same ol LA SENDITOJ, ĝi ankaŭ temas pri la vivo de la spiritoj (kiel la spiritisma doktrinuloj esprimas pri la mortintoj) en la post-morta vivo ...
- ***EN OMBRO KAJ EN LUMO***: belega verko, kiun, laŭ oni diras, la spirito de la franca verkisto Victor Hugo verkis. Ĝi temas pri familia historio kaj problemoj inter du familioj, unu franca kaj la alia germana ...
- ***POST LA MORTO***: verkita de ***Leon Denis***, la unua kaj plej aktivema apostolo pri tiu doktrino, kreita de la franca filozofo kaj pensisto ***Allan Kardek*** dum la dua duono de la XIXª jarcento

Elías Hernández Capdevila

Ğ1 - LIBERA MONO
de Yves Bachimont

De la 11-a ĝis la 14-a de julio, okazis proksime de Tuluzo, en Montaigut-sur-Save, la unua somera universitato pri libera mono, kaj pli precize pri la libera valuto "ĝuno" (simbolo Ğ1). Kadre de tiu evento, Iván García, nia trezoristo kaj membro de nia asocio Grupo Esperanto Valencia estis invitita kaj aliĝis. Tie renkontis aliajn 2 francajn esperantistojn kiuj organizis atelieron por montri la rilatojn inter la libera mono kaj Esperanto. Efektive, Esperanto estas egaleca lingvo, ĉar ĉiu homo devas la saman paŝon por lerni ĝin kaj komuniki kun aliulo, kaj ĝi ankaŭ estas libera lingvo, ĉar Zamenhof donacis ĝin al la homaro por esti libere uzata tra la mondo sen iu ajn aŭtoro-rajto. Mi kompreneble ankaŭ profitis la okazon de tiu ateliero por malkovrigi Esperanton al la aŭskultantaro, montrante kelkajn el la 16 bazaj kaj senesceptaj reguloj, kaj parolante pri la facila vortfarado.

Sed nun, vi certe demandas vin, kio do estas la libera valuto ĝuno, kaj kial ĝi estas libera kaj egaleca. Jen kelkaj klarigoj kaj unue iom da historio. Unuflanke, la ĝuno baziĝas sur la Teorio Relativa pri Mono (TRM = Théorie Relative de la Monnaie), verkita en 2010 de Stéphane Laborde, franca

inĝeniero kaj matematikisto. Oni konstatas unue, ke la nunaj naciaj monoj estas ĉiuj ŝuldo-monoj tre malegalecaj: la bankoj kreas la monon "ex nihilo" (el nenio), kiam oni prunteprenas. Kiam oni repagas, la banko gardas la interezojn kaj nuligas la ceteron. Oni devas do pruntepreni pli por repagi la interezojn. Tio avantaĝas la bankon, kio kreas gravan malegalecon. Por ne plu dependi de la bankoj kaj liberiĝi de la ŝuldo-monoj, la kreintoj de la libera mono decidis pri la jena baza regulo: la individuoj, membroj de la reto de fido, kreas senĉese kaj egalece Universalan Dividendon (UD). Ĉi tiu pliiĝas laŭtempe, tiel ke la estontaj generacioj ne malavantaĝiĝu rilate al la pasintaj. Oni do pli profitas interŝanĝante ol amasigante. Ĉi tiu UD nature okazigas monan egalecon: sen interŝanĝi, ĉiu individuo konverĝas al la averaĝo, estante sub aŭ super ĝi. Konkrete, post 2010 okazis regulaj renkontiĝoj ĉiun sesan monaton (RML: Renkontiĝoj pri Libera Mono) por pripensi, kiel efektive uzi tian liberan monon en la realo, per kiuj precizaj reguloj, kiaj iloj, ktp. Kaj finfine, la 8-an de marto 2017 estis lanĉita la ĝuno Ğ1 kiel cifereca kaj ĉifrita mono uzanta la sistemon de blokĉenoj. Ĝi funkcias totale sencentre, dank'al Interreto. Ĝi estas demokratie regata: ĉiuj povas proponi ŝanĝon de la protokolo, tiam ĉu interkonsento estiĝas, ĉu branĉo aperas kun ties propraj reguloj. Neniu ligo kun registaro aŭ alia malfidinda organizo.

Nuntempe, oni nombras pli ol 2700 membroj kreantoj de la libera mono ĝuno, ĉefe en Francio, sed iom post iom ĝi disvolviĝas tra la mondo en Belgio, Hispanio, Svislando, Italio, ktp. Tial, por diskonigi tiun interesan projekton, Esperanto ŝajnas bona ilo, kaj oni komencis traduki en Esperanton plurajn programojn kaj retejojn, kiuj ebligas uzi tiun monon. La oficiala retejo por elŝuti la programon Cesium (utila por kontakti la membrojn kaj registri la

spezojn) estas jena: https://cesium.app/eo/. Ekzistas mapo de la membroj (tiuj kiuj konsentis aperi tie): https://demo.cesium.app/#/app/wot/map (la lingvo Eo estas disponebla ĉe la parametroj). Por interŝanĝi varojn aŭ servojn, ekzistas retejo por meti anoncojn (simile al Walapop): https://www.gchange.fr/#/app/home (ankaŭ disponebla en Eo, krom la kategorioj). Vidu ankaŭ ĝeneralan artikolon tie: https://komun.org/eo/g1-libera-mono. Flugfolio disponeblas tie.

Por konkludi, kiel fariĝi membro de la reto de fido pri la libera mono ĝuno? Por tio, oni devas esti atestita de 5 aliaj personoj jam membroj, kiujn oni fizike renkontis, kaj promesi ne krei duoblajn kontojn. Efektive, ĉiu membro-konto kreas/ricevas la universalan dividendon ĉiutage, kaj oni rajtas posedi nur unu tian konton. Por renkonti homojn, regule okazas renkontiĝoj kaj diversaj bazaroj.

Por tiuj, kiuj uzas la apon Telegram, notu ke ekzistas Eo-grupo, kiu rilatas al la libera mono ĝuno: https://t.me/libera_mono.

Ne hezitu kontakti min, se vi deziras pli da informoj.

Parto de la resumo elĉerpita de: https://toulouse.occeo.net/eo/somera-universitato-pri-libera-mono/

Yves Bachimont (membro de EKC)
ybachimont@esperanto.org

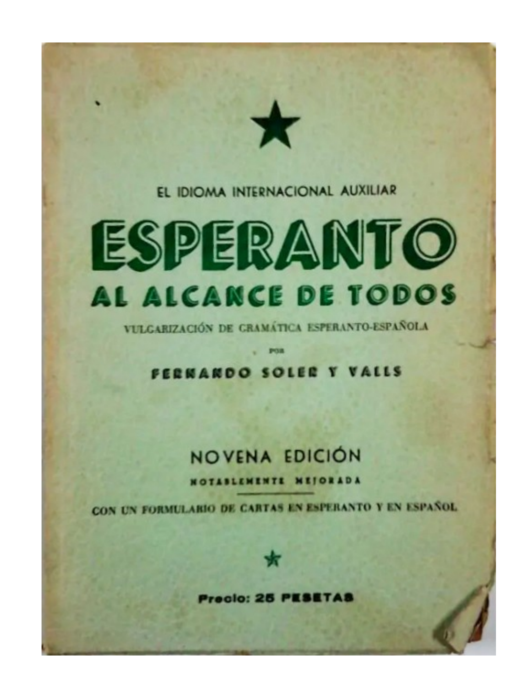

KIAL MI ESTAS ESPERANTISTO?
KIEL MI ESPERANTISTIĜIS?
KIAL MI ALIĜIS AL LA GRUPO?
de Elías Hernández Capdevila

Laŭ ŭatsapa mesaĝo de nia prezidanto Raúl Salinas, al nia ŭatsapa grupeto, per kiu li proponis enkonduki novan sekcion ĉe nia revuo VALENCIA LUNO, mi volus kundividi kun vi ĉiuj la taŭgajn respondojn al la tri demandoj kiuj aperas supre. Jen mia kontribuo:

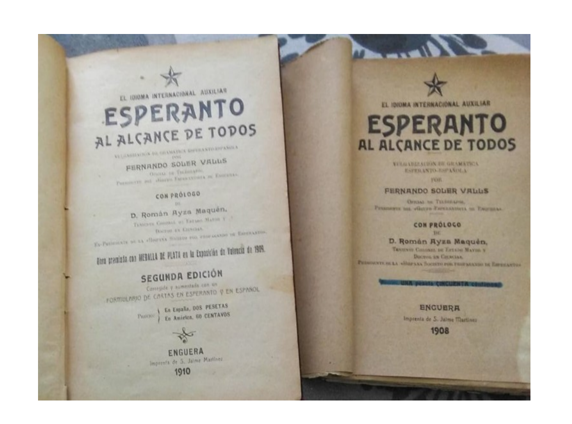
La kialo pro tio ke mi aliĝis al nia Grupo Esperanto Valencia estas tre facile klarigebla: ĉar mi jam estis Esperantisto, kaj mi serĉis liberan vojon al mia deziro kundividi kun aliaj Esperantistoj mian amon al nia mirinda lingvo.

Sed, kial mi estas Esperantisto?. Eble, mi plibone komencus respondi alian demandon, tre similan sed malsimilan samtempe, ĉar por mi ambaŭ demandoj miksiĝas: kiel mi esperantistiĝis, do, kiel mi ekkonis Esperanton?. Bone, tio okazis jam antaŭ multaj jaroj. Mi kutimis viziti ĉiu-dimanĉe la stratan halon EL RASTRO, en mia urbo Valencia, kaj okaze de vojaĝo al Madrid mi profitis tiun viziton por fari promenadon tra la madrida strata halo, ankaŭ nomita EL RASTRO, ĝuste malantaŭe de la PLAZA MAYOR (GRANDEGA PLACO). Promenante laŭlonge de unu el tiuj buntaj kaj mallarĝaj stratoj, mi rigardis planken, kaj inter aliaj komercaĵoj mi vidis lernolibron pri Esperanto. Kompreneble, mi jam estis aŭdinta la ekzistadon de tiu lingvo, kaj kurioze mi aĉetis ĝin kontraŭ la prezo de 100 pesetoj. Mi pasigis tiun saman post-tagmezon kaj preskaŭ tutan vesperon legante kaj relegante, eĉ tra-legante, tiun verkon de Fernando Soler Valls, LA LENGUA AUXILIAR ESPERANTO AL ALCANCE DE TODOS, eldonita je la jaro 1963.

Poste, mi ekkonis ke Fernando Soler, kiu jam mortis antaŭ kelkaj jaroj, estis grava valencia Esperantisto, unu el la unuaj enkondukantoj de la lingvo en la provinco de Valencia, same ol Francisco Máñez faris en Ĉeste, kaj ke lia familio (filo kaj nepo) daŭrigis lian agadon en Valencia, ĉe la fondaĵo Fernando Soler por la disvastigado kaj lernado de la lingvo. Mi serĉis la adreson de tiu fondaĵo, sed ĝi jam estis fermintaj siajn pordojn de antaŭ multaj jaroj.

Mi reserĉis alian adreson, kaj mi finfine trovis tiun de nia Grupo. Mi telefonis, parolis kun iu el la tiamaj membroj (eble kun sinjoro Sempere), kaj ekplanis rendevuon por la venonta merkredo ĉe la sidejo de la Grupo, PIV. Tiun tagon, mi konatiĝis al José Sempere, Pascual Pont, Rafael Peris, Luis Salag kaj aliaj kiujn mi ne rememoras, kaj ekde tiu tago mi iĝis la membro 238 ĉe la GRUPO ESPERANTO VALENCIA.

Kaj jen eble la plej grava, por mi, demando: KIAL MI ESTAS ESPERANTISTO?. Bone, kiam mi estis junulo (pli juna ol mi ankoraŭ estas nun), kaj pro mia labor-posteno de instruisto pri la hispana lingvo kaj ĉefe pro mia scivolemo, dum multe da jaroj mi loĝis en kelkaj eŭropaj landoj, ĉefe en Francio kaj Britujo, kaj tio kreskigis ĉe mi plenan kaj grandan amon al aliaj lingvoj. Poste, jam loĝanta denove en Hispanio, kaj pro tia okazaĵo jam rakontita pri la madrida strata halo, mi volis komenci la lernadon de Esperanto, ĉar mi ĉiam aŭdis pri la facileco kaj beleco de nia mirinda lingvo. Bedaŭrinde, mi ne povas diri, kiel multaj esperantistoj, ke la ĉefa kialo pro tio ke mi ekkomencis lerni la lingvon, estis la amo al la aliaj popoloj, la solidareco kun la malriĉuloj, la batalo kontraŭ ne neŭtrala lingvo kiel la angla, ktp, ktp. Ne, ĉe mi, nur tiu granda scivolemo pri nova lingvo lanĉis min ĝis tiu celo.

GRAVA RIMARKO: mi volus memorigi al la aliaj membroj de nia GRUPO kaj de la ĉestana grupo LUMRADIO, ke oni konsideras ĉi-tiun sekcion de la revuo kiel kontribuon de NI ĈIUJ. Do, bonvolu krei alian artikolon por ke almenaŭ dum unu jaro ni povos legi ĝin ĉe nia revuo VALENCIA LUNO. Nur verku ĝin, kaj sendu ĝin al Eduardo por taŭga gramatika kaj ortografa korektado.

Elías Hernández Capdevila

DUOLINGO, PARTO II
LA LINGVAJ EKZERCOJ: 7 KATEGORIOJ
de Dennis Keefe, Cullera (Valencio)

Se vi utiligas la kurson pri Esperanto de Duolingo, vi scias, ke la lingva materialo konsistas el diversaj, variaj ekzercoj -- centoj, miloj da ili. Ĉiu leciono, el kiuj estas multcentoj, enhavas inter 10 kaj 30 individuaj ekzercetoj, kaj post kiam vi finos tiun lecionon, depende de la nombro da viaj bonaj respondoj, vi ricevos inter dek ĝis dek kvin poentoj. Tiel la kurso funkcias.

En mia kazo, mi nun havas 11,420 poentojn, kiu reprezentas pli ol sepcent lecionojn, kaj laŭ mia memoro, nia redaktoro de la Valencia Luno, Eduardo, jam akumulis pli ol 30,000. Vi povas imagi kiom da tempo la akirado de tiom da poentoj daŭras! Tio estas la ekvivalento de inter 8000 kaj 25000 tajpitaj frazoj! Tio facile povas daŭri pli ol unu jaron je ritmo de eble 60 minutoj ĉiutage. Duolingo ne estas rapida kurso, kaj se vi faros ĉion kion ĝi postulas, ekzemple, refari antaŭajn lecionojn pro normala, tratempa forgesado, tiu tempo daŭros eĉ pli, multe pli.

Tiuj dek mil, dudek mil, tridek mil poentoj, tamen, enkadriĝas en limigitaj ekzerco-specoj. Ne estas senfina varieco en tiuj demandoj kaj frazoj, kaj fakte estas nur sepo da ili, eĉ malpli se oni koncepte kunigas kelkajn specojn. Kiuj estas tiuj ekzerco-specoj? Kio ili estas? Kiaj ili estas? Alivorte, el kio konsistas tiu fama, reta kursaro, nun la plej populara el ĉiuj esperantaj kursoj, kun milionoj da homoj kiuj per ĝi ekprovis lerni Esperanton? Mi nun listigos kaj prikomentos 7 kategoriojn de lingvo-ekzercoj, el kiuj nur 4 estas uzataj dum, verŝajne, la tuta kurso. Kompreneble mi ne povas diri tion kun certeco, ĉar mi ankoraŭ ne finis ĉiujn lecionojn, tamen, 140 tagoj da spertoj, kaj fininte centojn, milojn da ekzercoj kaj ekzercetoj, mi pensas, ke la sekva klasifikado estas provizore sufiĉe bona. Estas nun via vico, kara leganto, serĉi

kaj trovi ankoraŭ aliajn kategoriojn se ili ekzistas.

Sciu antaŭ ol trairi mian analizon, ke je la plej ĝenerala nivelo, estas du makro-specoj de ekzercoj: La unua estas TRADUKOJ, kaj la dua estas DIKTAĴOJ. Tio estas, dum la longa kurso, aŭ vi tradukas frazojn, aŭ vi skribas diktaĵojn. En ambaŭ kazoj la respondo, la rezulto estas maksimume longa je unu frazo. La tuta kurso limigas sin je la individua frazo; neniam vi trovos alineo da teksto. Tamen estas vere, ke pli longaj lingvaĵoj ekzistas en Duolingo, la tiel nomataj rakontoj, sed tiuj estas en nur la plej vaste uzataj lingvoj kiaj la angla, la hispana, la franca, ktp. Ili ankoraŭ ne ekzistas en la nunaj kvar esperantaj kursoj (angla, hispana, portugala, kaj franca).

Do nun kiuj estas tiuj sep specoj, kategorioj de lingvaj ekzercoj de Duolingo?

1 - Tradukado el L2 al L1 (el Esperanto al via lingvo).

La lernatan lingvon ni nomu L2, do ĉi tie ĉiam Esperanto, kaj la labora lingvo, via denaska lingvo, ni nomu L1. Do se vi parolas hispane, via L1 estas la hispana, kaj via L2, en la esperanta kurso, estas, kompreneble, Esperanto. Se vi parolas angle, via L1 estas la angla. Se vi normale uzas la francan, via L1 estas la franca, kaj tiel plu. Abundas en Duolingo tiaj tradukoj. Dum via uzado de Duolingo, antaŭ vi sur la ekrano de via komputilo aŭ de via poŝtelefono estas la vortoj, ekzemple: "Kiel vi fartas, amiko?" Kaj sube sur la ekrano, vi, tradukante kaj tajpante respondas, "¿Cómo estás, amigo?" Aŭ se

vi estas en la angla, ne en la hispana versio, vi respondas per "How are you, friend?". Alivorte, ekzercoj en kiuj vi tradukas Esperanton en la hispanan, aŭ en la anglan, aŭ en la francan depende de tio, kiun kurson vi partoprenas.

Escribe esto en español

Ne estu maltrankvilaj pro tio.

No estéis preocupados por eso

2 - Tradukado el L1 al L2 (el via lingvo al Esperanto).

Alia kategorio estas la inverso de la supre priskribita. Ankaŭ abundas ĉi tiaj tradukaj ekzercoj. Ĉi kaze, anstataŭ iri el Esperanto (L2) al la hispana (L1), ekzemple, nun vi vidos surekrane frazon en via L1 kiel "¿Cómo estás, amigo?" kaj vi devas tajpi en Esperanto, la L2, "Kiel vi fartas, amiko?" Alia ekzemplo en la angla (L1 por Dennis): "How does one download a photo from that webpage?" Respondo en L2: "Kiel oni elŝutas foton de tiu retpaĝo?"

Estas multe da problemoj rilate tradukojn, kaj ĉi tie ni vidas unu el ili: En la angla frazo, la vorton ONE estas nuntempe tre malofte uzata en anglaj lingvokomunumoj. Sed, se oni metas la pli komunan YOU, tio donas la esperantan vorton VI, kio ne estas la ĝusta ideo de la frazo ĉi tie. Krome rimarku, ke la ekzerco komenciĝas per demando, sed ĝi ne atendas respondon, nur tradukon. En Duolingo, tute malsimile al BEK (www.bekkurso.info), demandoj ne estas realaj, ili ne atendas komunikativan respondon. Demandoj en Duolingo estas nur objektoj por traduki.

Tradukado por lingvo-akirado havas siajn avantaĝojn, sed ankaŭ siajn tre gravajn malavantaĝojn, sed tio estus temo por alia artikolo. Ni iru al la tria ekzerco-speco.

3 - Diktaĵo en L2, Esperanto-Esperanto.

Ĉi tiu kategorio estas speciala, ĉar en diktaĵo ne estas traduko. La lernanto devas simple ripeti tion kion li aŭ ŝi aŭdas, ne parolante, sed skribante. La lernanto skribas tion kion li aŭdas esperante en Esperanton. Diktaĵoj en la kurso de Esperanto en Duolingo ĉiam estas en Esperanto, kompreneble, ĉar la

celo estas lerni Esperanton, ne estas akiri la anglan aŭ la francan aŭ alian lingvon.

Dum via leciono de Duolingo en la ekzerco Diktaĵo, sur la ekrano vi legas ĉe la supro la indikojn: "Escucha y Escribe" se vi estas en la hispana versio, kaj "Type what you hear" en la angla. Unue vi aŭdas ion esperante, kaj tuj, sube, vi skribas ĝuste tion kion vi aŭdas. Por "fonetika" lingvo kiel Esperanto, tio estas facila afero, sed por la angla, tio povas esti malfacila eĉ por denaskaj parolantoj de tiu lingvo. Kaj por la ĉina, se la diktaĵo estas unuopaj vortoj, la tasko estas preskaŭ neebla: unu sono povas havi dekojn da signifoj kaj skribmanieroj.

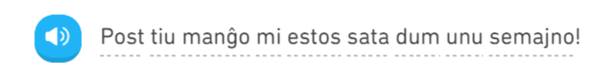
Ekzemploj de diktaĵoj estas abundaj en la duolingaj ekzercoj kaj inkluzivas: "Kelkfoje tiu trajno ne alvenas akurate" (el la angla kurso). Li amas ŝin, kaj ŝi kisas lin (el la hispana kurso) "Saluton, Kiel vi fartas?" (el la franca kurso). Hodiaŭ estas varma tago kaj la suno brilas". (el la portugala kurso). Do, kiel vi vidas, la diktaĵoj, estante nur en Esperanto, similas en ĉiuj kursoj. Ĉu estas ĝuste la samaj diktaĵoj en ĉiuj esperantaj kursoj (en la angla, la hispana, la portugala, kaj la franca)? Mi ankoraŭ ne scias, sed ŝajnas, ke la novaj kursoj (la hispana ekis post la angla; la portugala post la hispana, kaj la franca post la portugala) plejparte baziĝas sur la originala Esperanto-Angla kurso. Ĉiaokaze la demando estas interesa, kaj la respondo eble parte dependas de la kreado-strategio de ĉiu individua kurso: Ĉu nova kurso estas kopio de antaŭaj kursoj, aŭ ĉu ĝi estas nove kreata ekde la bazo? Studinda afero.

4 - Tradukado el L2 al L1 (de Esperanto al via lingvo) kaj aŭde kaj skribe prezentite.

Ŝajnas, ke ĉi tiu kategorio estas la samo kiel la unua, sed estas diferenco. En kategorio 1, la tradukado komenciĝas kun nur SKRIBITA frazo, dum en la nuna Kategorio 4, la tradukado devas baziĝi sur kaj skribita kaj parolata frazo. Do, vi legas, ekzemple, "Ĉu la viro dormas en la parko?" kaj samtempe en la

fono vi aŭdos "Ĉu la viro dormas en la parko?" (el la hispana versio). "Ni babilu poste en la babilejo" (el la angla versio). "Jes, mi laboras en Aŭstralio" (el la portugala versio). "Hodiaŭ mi laboras en oficejo" (el la franca versio).

Escribe esto en español

Después de esa comida yo estaré satisfecho durante una semana

Se vi sensonigis vian komputilon aŭ poŝtelefonon, Kategorio 4 estas efektive Kategorio 1 (Tradukado el L2 al L1, de Esperanto al via denaska lingvo). Vi tradukas nur per la teksto kiun vi vidas sur la ekran. Se aliflanke vi ne legas la tekston, sed nur aŭdas, ĝi estas traduko kiu komenciĝas aŭde sed finiĝas skribe, iel kiel en diktaĵo.

Variantoj de Tradukado el L1 al L2 (el via lingvo al Esperanto) kaj Alispecaj Ekzercoj.

Mi kunmetis tri kategoriojn ĉi tie, ĉar ili havas nur etan rolon en la ekzercoj de Duolingo. Kategorio 5 enhavas jam listigitajn, tradukitajn, alternativojn elekteblajn. Kategorio 6 estas unikaĵo; ĝi pritraktas gramatikajn punktojn. Finfine, la preskaŭ ne utila Kategorio 7 estas bilda-alternativa ekzerco. Tiuj variantoj ne estas oftaj, tamen por kompleteco en ĉi tiu artikolo, mi aldonas ilin.

5 - <u>Tradukado el L1 al L2 (el via lingvo al Esperanto</u>) – <u>elektado inter alternativaj frazoj</u>.

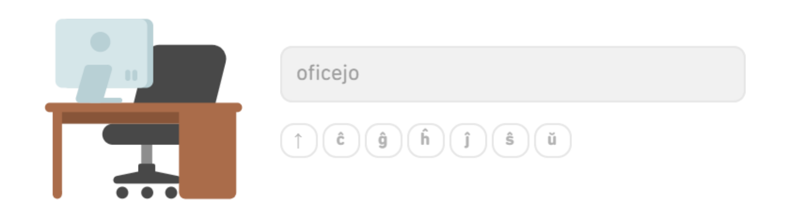
Ĉi tie vi ne estas devigata mem elpensi la tutan frazon kiel respondon. Anstataŭe vi elektas inter diversaj frazoj inter kiuj nur unu estas bona traduko. Ekzemple: There is an orange book (L1).

(Respondoj en L2)

1 Tie estas libro talentas.

2 Estas libro reklami

3 Estas oranĝa libro

En ĉi tia ekzerco, eĉ por komencanto videblas, ke alternativoj 1 kaj 2 tute ne taŭgas; nur numero 3 bonas. Tiel estas la plejparto de tiuj alternativaj ekzercoj. Ili estas tro facilaj, kaj ne pensigas la lernanton pro oftaj memevidentaj eraroj en la frazoj.

6 - Gramatikaj-formaj Ekzercetoj – elektado inter alternativaj gramatikaĵoj.

En ĉi tiaj ekzercoj, la lernanto devas elekti la ĝustan gramatikaĵon. Ekzemple, estas ekzercoj kun la alternativoj -O kaj -OJ, aŭ kun -A, -AJ,-ON, aŭ kun prepozicioj PRI, POR, PER. Bedaŭrinde ĉi tiaj ekzercoj ne estas oftaj. Krome, ili ne estas tre logike kunmetitaj. Tio estas speciala manko en la Duolingo-kurso pri Esperanto, ĉar en la Internacia Lingvo, logika gramatiko ludas multe pli grandan rolon ol en la plejparto de la aliaj lingvoj. Mi donas du tipajn ekzemplojn, la unuan el la angla kurso, kaj la dua el mia fantazio.

Ekzemplo 1:

La hundoj atendas ______ la domon. 1) ekster 2) krom 3) inter.

Ekzemplo 2:

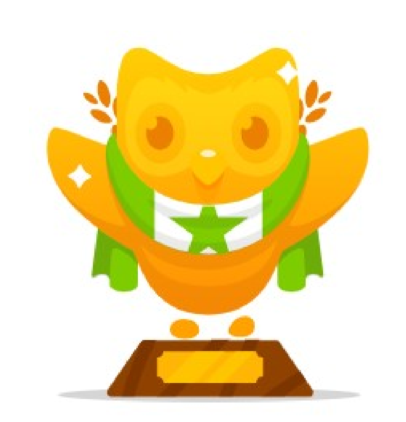
Ĉu vi vidis la du ______ katojn ekster la domo? 1) nigra 2) nigraj 3) nigron 4) nigrajn.

Por plibonigi la duolingajn ekzercojn, estus preferinde doni almenaŭ kvar bonajn, pensigajn alternativojn, ne nur tri aŭ du kiel ofte okazas en Duolingo.

7 - Uzado de bildoj por tradukado de novaj, unuopaj vortoj.

De tempo al tempo, speciale ĉe la komenco de iu leciono, Duolingo uzas bildojn. La bildoj ĉiam reprezentas unuopajn objektojn: viro, virino, seĝo, hundo, kaj similaj. Ili neniam pritraktas situacion: du homoj kiuj vendas kaj aĉetas fruktojn en bazaro; knabo kiu iras bicikle al la lernejo, ktp.

En unu ekzemplo de la kurso, la demando estas ¿Cómo se dice "oficina" en Esperanto?: Bildo 1 pri mapo de Usono kun la vorto "Usono", Bildo 2 pri homo kun la vorto "viro", aŭ Bildo 3 pri mebloj kaj muroj kun la vorto "oficejo". Eĉ sen bildoj, la lernanto kutime povas diveni la ĝustan vorton, ĉar "oficina" tiel similas al "oficejo". La plejparto de la bildo-ekzercoj estas tiaj, kaj estas malfacile kompreni kian rolon ili ludas en la bona lernado de uzanto de Duolingo.

Resume, kiel mi diris en la enkonduko de ĉi tiu artikolo. Estas du ĉefaj lingvo-ekzercoj en la kurso Duolingo: unue, tradukaj ekzercoj, kaj due, diktaĵoj. La tuta kurso baziĝas sur tiuj simplaj kategorioj. Aŭ vi aŭdis ion, kaj skribas la tuton kiel en diktaĵo, aŭ vi perceptas vortojn, aŭde aŭ vide, kaj tradukas ilin, kelkfoje el Esperanto kaj kelkfoje en Esperanton. Dirite alimaniere, la "plej moderna" kurso de Esperanto, kiu baziĝas sur komputilaj programoj, sur algoritmoj, sur "logike" konstruita enhavo utiligas metodon la plej malnovan en la historio de lingvo-instruado: tradukado. Metodo kiu retroirigas nin al la epoko de la Grekoj kaj Romianoj, al la epoko de homoj kiuj bezonis lerni lingvojn por internacia komerco inter la insuloj kaj landoj de la maro Mediteraneo.

Ĝis nun iom surprizas al mi, ke mi trovis neniun kiu skribis pri tiu fenomeno. Antaŭ ol verki ĉi tiun artikolon, mi komencis legi kaj aŭskulti recenzojn pri la "metodo" Duolingo. Tiu baza fakto, kvankam de tempo al tempo leĝere menciata, neniam estas profunde analizata. La komentistoj pri Duolingo preferas paroli pri la luda naturo de la programaro, sed ne pri ĉiaj ekzercoj uzataj, nek pri ĉu tiaj ekzercoj sufiĉe bone kaj efike kontentigas la bezonojn de lingvo-lernantoj. Restas multe por diri pri Duolingo. Kaj restas starigi bonan komparadon pri la efiko de tradiciaj lernolibroj de Esperanto kaj perkomputila instruado. Ĉu komputiloj efikas pli bone ol libroj? Kie estas la analizoj tiurilate? Kie estas la analizado kaj eksperimentado? Tiuj demandoj nur respondeblas post kiam ni komprenas ĝuste kio kaj ĝuste kia Duolingo estas, kaj tio povas daŭri longan tempon. Ne forĵetu viajn tradiciajn lernolibrojn. Ankoraŭ ne. Aŭ eble neniam.

Dennis Keefe

LA ESTONTECO

Kiam, kie, kio okazos?

de Elías Hernández Capdevila

Laŭ vi jam scias, ekde ĉi tiu monato de Oktobro, la Grupo Esperanto Valencia, kunlaborante kun la asocio Lumradio de Ĉeste, reprenas la taskon okazigi kultur-plenajn aktivaĵojn, kun la ununura celo disvastigi la lingvon Esperanto inter tiuj kiuj volus lerni, praktiki kaj ĝui tian mirindan donacon de nia majstro D-ro. Zamenhof.

Kiel jam okazis dum la UNUA ONDO de la pandemio kaŭzita de la murdema kron-viruso, dum ĉi-tiu DUA ONDO ni renkontiĝos ĉiu-vendrede per la reta sistemo Zoom (ege facile uzebla), ekde la 16:00 (la kvara horo posttagmeze) ĝis la 19:00.

Ĉiu renkontiĝo konsistos el 3 eroj:

- Ĝis la 17:00: dum la monato oktobro aŭskultado kaj komentado de kanzonoj en Esperanto de la fama itala kantisto Emmanŭel Rovere; dum la monato Novembro legado de artikolo de la BitArkivo, kaj dum la monato decembro legado de artikolo de Vikipedio (elektita de la partoprenanto mem).
- Ĝis la 18:00: komentado de kompleta ĉapitro pri El Kiĥoto (oni devas nepre mem-antaŭlegi ĉe ni tiun ĉapitron por ke la komentado sukcesos). Dennis gvidos tiun programeron per legado kaj starigo de demandoj al la partoprenantoj. Ĉeestu tiun gravan kunvenon, oni povas nur aŭskulti okaze ke vi ne volos partopreni parole.
- Ĝis la 19:00: inter-babilado pri iu ajn temo enkondukita de iu partoprenanto.

Kompreneble, oni publikigos la eventon pri la legado de La Kiĥoto ĉe Eventa Servo por ke tiu programero iĝu internacia reta kunveno, kiel jam okazis antaŭe, kaj tiel iu ajn homo interesita pri tiu temo partoprenu (ni jam ĝuis la ĉeeston de la ruso Serji, la germano Dieter, la dominikano Faŭsto,… inter aliaj).

Por iu ajn dubo pri kiel uzi Zoom bonvolu kontakti nian ĉef-redaktoron Eduardo.

Kaj jen pli kompleta listo da eroj:

- De la 4a ĝis la 5a posttagmeze.
    - Oktobro 2,16,23,30: Kanzonoj de Manuel Rovere.

      Nenia antaŭpreparado bezonata
    - Novembro 6,13,20,27: Legaĵoj de www.bitarkivo.org.

      Ĉiu partoprenanto elektas artikolon el unu el la pli ol 9000 numeroj, antaŭpreparos ĝin, kaj prezentos ĝin dum la leciono. La artikolo devas deveni de la naskiĝo-jaro de la prezentanto!
    - Decembro 4,11,18: Legaĵoj de Vikipedio.

      Ĉiu partoprenanto elektos ian ajn artikolon el Vikipedio, antaŭpreparos ĝin, kaj prezentos ĝin dum la leciono.
- De la 5a ĝis la 6a posttagmeze

  2 okt = ĉapitro 27 de El Kiĥoto / 9 okt = feria tago

  16 okt = ĉapitro 28

  23 okt = ĉapitro 29

  30 okt = ĉapitro 30

  6 nov = ĉapitro 31

  13 nov = ĉapitro 32

  20 nov = ĉapitro 33

  27 nov = ĉapitro 34

  4 dec = ĉapitro 35

  11 dec = ĉapitro 36

  18 dec = ĉapitro 37 / 25 dec = feria tago